

NEW YORK TIMES BESTSELLERITE AUTOR

Catherine Ryan Hyde

Romaan

Ega sa
Luis Velezt
pole näinud?

Originaali tiitel:
Catherine Ryan Hyde
Have You Seen Luis Velez?
2019

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Kogu raamatut või ükskõik millist osa sellest ei ole lubatud reprodutseerida, paljundada ega levitada ükskõik millisel viisil või milliseks otstarbeks ilma autoriõiguse valdaja kirjaliku loata.

See romaan on ilukirjandusteos. Nimed, tegelaskujud, organisatsioonid, paigad, sündmused ja vahejuhtumid on kas autori fantaasia vili või neid kasutatakse fiktiivselt. Mistahes sarnasus tegelike – elavate või surnud – inimeste või tegelike sündmustega on puhtjuhuslik.

Tõlkinud Eva Lember
Toimetanud Evelin Piip
Korrektuuri lugenud Inna Viires
Kaane kujundanud Shasti O'Leary Soudant
Kaanel Brandon Hilli foto

Text copyright © 2019 by Catherine Ryan Hyde, Trustee, or Successor Trustee, of the Catherine Ryan Hyde Revocable Trust created under that certain declaration dated September 27, 1999. All rights reserved.

This edition is made possible under a license arrangement originating with Amazon Publishing, www.apub.com, in collaboration with Synopsis Literary Agency.

© Tõlge eesti keelde ja eestikeelne väljaanne. Kirjastus ERSEN, 2020.

E02376120
ISBN 978-9949-82-560-8

Kõik kirjastuse ERSEN raamatud ja e-raamatud on saadaval
veebipoest www.ersen.ee

ESIMENE OSA

Oktoober

Esimene peatükk

Need silmad

Raymond lipsas oma perekonna korteri uksest välja ja läks teisel pool koridori olevate käsipuudega trepi juurde. Ta vaatas neljandalt korruselt pikast ristkülikukujulisest trepikojast alla, vestibüüli. Algul ei näinud ta kedagi.

Oli hommik ja kõikidel korrustel kiiskas iga koridori lõpus asuvas aknast trepikotta valgust. Kuna väljas, pesemata akende taga, polnud midagi muud kui üksnes teine hoone – nägi koridor välja rõske ja tumm. See ei sobinud Raymondiga arusaamaga päikesevalgusest.

Hetk hiljem ilmus päris all, vestibüülis, nähtavale Andre nägu. Ta vaatas üles Raymondiga poole. Raymond tõstis ühe sõrme püsti, andes sellega märku, et sõber teda ootaks.

Ning lipsas siis uuesti sisse tagasi.

Tema kasuisa, kes oli just öisest töövahetusest koju saabunud, istus köögilaua taga ja jõi kohvi. Ta luges ajalehe spordirubriiki. Raymondiga noorim poolõde, kes veel koolis ei käinud, istus ja sõi hommikuhelbeid, koputades iga suutäie vahel lusikaga rütmiliselt mitu korda vastu kaussi. Tüdruk vaatas Raymondiga poole ja naeratas.

„Tere, Ray Ray!” ütles ta.

„Tervitus, Clarissa!”

Ilmselt olid tema kaks teist poolõde juba kooli läinud.

Raymond haaras kapis olevast karbist müslibatooni ja libistas selle oma särgitaskusse. Siis jäi ta – püüdes end võimalikult pikaks ja nähtavaks teha – oma kasuisa käes oleva ajalehe ette seisma.

Ei midagi.

See oleks pidanud toimima. Pikkus oli Raymondi eritunnus.

Ta kõhatas.

Ikka mitte midagi.

Raymond ei kutsunud oma kasuisa isaks. Mitte kunagi. Ta tohtis meest Ediks kutsuda, kuid poiss ei tundnud end seda tehes kunagi mugavalt.

„Ee...” hakkas ta ütleva.

Ed langetas ajalehe ja vaatas talle otsa. Ootas.

„Ma lootsin, et sa saad...”

„Kui sa ei ütle mulle, mida, siis ilmselt ei saa.”

„... mulle koolilõunaks raha anda?”

Ed ohkas ja Raymond teadis, et ta ei saa raha.

„Kui mitu korda me peame sellest rääkima? On palju odavam, kui sa ema tehtud lõunasööki sööd.”

„Ta ei teinud mulle lõunaks midagi.”

Ed pani ajalehe käest ära lauale. Ta tõsis, kõndis reipalt külmiku poole ja tõmbas selle ukse pärani lahti. Sellest sai Raymond aru. Kuid ta ei saanud aru, miks mees seal lihtsalt seisis ja kogu külma välja lasi. Lõunasööki polnud tehtud ega pruuni paberikotti valmis pandud. See oli niigi selge. Kas mees arvas, et tema jõllitamise peale sinna midagi ilmub?

Clarissa lasi lusikal lauale piima pritsides hommikuhelveste kaussi kukkuda. Ta võttis endal oma pisikeste kätega ümbert kinni, justkui oleks ootamatult ööriietes Alaska tundrasse külma kätte sattunud.

„Prrrrrr!” ütles ta.

Ed haaras külmkapiriulilt suitsuvorstipaki. Ukseriulilt sinepi.

Raymond ohkas. Ta oleks heameelega ise endale lõunasöögi valmistanud, aga kui ta seda tegi, nurises kasuisa alati, et ta kasutab liiga palju liha ja juustu.

„Ma jään hiljaks.”

„See võtab vaid minuti.”

„Andre ootab mind.”

„Ta võib ilma sinuta minna, kui tal nii kiire on. Sa ei pea temaga iga päev koos käima.”

„Täna on tal viimane päev.”

Edi käed lakkasid liikumast. Ta oli küll koti leivapätsi ümbert lahti teinud, kuid peatus. Vaatas üle öla Raymondi poole.

„Mida pagana pihta sa sellega öelda tahad...?”

„Ma ju rääkisin sulle,” ütles Raymond, soovides meeletult, et saaks end kusagile mujale tinistada. Ükskõik kuhu.

„Ma ei mäleta.”

Ei, muidugi sa ei mäleta. Sest sa ei kuula.

„Ta kolib ära.”

„Ja siis? Sõidad metrooga ja näedki teda. Sa oled suur poiss. Piisavalt suur, et ise metrooga sõita. Kurat, sa oled peaaegu täiskasvanu. Piisavalt vana, et tööle minna. *Mina* hakkasin kuueteistaastaselt tööle käima. Sa saad talle külla minna.”

Edil oli üleloomulik võime pikkida tööle minemist igasse oma vestlusesse.

„Ta kolib Californiasse.”

„Ah soo!” lausus Ed. „Ma arvan, et see tuleb nüüd küll tuttav ette.”

Ta libistas noaga üle leivaviilu, määrides liiga palju sinepit peale. Siis viskas ta sinepi peale ühe viilu suitsuvorsti ja lajatas selle peale teise leivatüki. Ning libistas selle plastist võileivakotti. Haaras kausist kurva ilmega apelsini. Heitis mõlemad pruuni paberkotti, mis nägi välja nii, nagu oleks see kooli ja kodu vahet oma paarkümmend või enam reisi teinud.

„Üksinda?” küsis Ed, kui koti Raymondile ulatas. „Või koos perega?”

Muidugi koos perega! Ta pole veel isegi mitte seitseteist. Kuhu ta üksi läheb? Ja kui sa ütled: „Omal ajal me...”

„Perega.”

„Ütle talle minu poolt nägemiseni.”

„Jah. Teen seda.”

Raymond haaras teel ukse juurde koridorist oma seljakoti õpikutega kaasa. Riputas selle ühte rihma pidi endale üle öla. Ta paiskas ukse lahti ning oleks väljumisel Andre äärepealt pikali jooksnud. Ta haaras sõbral

käe alt kinni, et too tahapoole ei vajuks. Kui ta oli kindel, et Andre seisab kindlalt jalul, lasi Raymond ta lahti ja hetkeks jäidki nad niiviisi seisma. Kuigi nad mõlemad teadsid, et jäävad hiljaks.

„Oi!” ütles Raymond. Ta vaatas sõbra poole, kes oli temast tubli kaks pead lühem. „Sa oled siin.”

„Arvasin, et sa unustasid mu ära.”

„Ei. Vabandust! Üritasin teadagi kellelt lõunasöögiraha saada.”

Nad jooksid koos trepist alla, võttes kaks astet korraga.

„Ära ütle mulle!” ütles Andre. „Las ma arvan ära! Ta tegi sulle võitleiva.”

„Õigus.”

„Sellise, millest üldse söönuks ei saa.”

„Enam-vähem.”

Nad jõudsid kolmanda korruse mademele. Järsu pöörde tegemiseks haarasid nad käsipuust kinni. Ning jooksid edasi trepist alla.

„Ja siis ütles ta sulle, et kui *tema* oli kuusteist, hakkas tema juba tööl käima.”

Raymond tundis end naeratavat. See hakkas talle silma, sest oli asi, mida ta just sageli ei tundnud. Alguses oli see tunne meeldiv. Siis aga sai ta järsku aru, kui väga ta Andret taga igatsema hakkab, kui too minema sõidab.

Vaikides laskusid nad trepist alla teise korruse poole.

Raymond tunnetas oma füüsilist mina seestpoolt. Ainult nii oskas ta seda kirjeldada. Mõnikord oli tal veider tunne, et ta on liiga pikk. Teinekord arvas ta end tundvat, kuidas tema aadamaõun esile tungib. Või ei suutnud ta oma vaimset pilku enda kõssi vajunud õlgadelt eemale pöörata. Või oli ta enda näoilmeist – näiteks huulte asendist – niivõrd teadlik, et peaaegu tundus, nagu vaataks ta end väljastpoolt.

Kuni teise korruseni tundis ta kõike eelnevat kokku, lisaks kurbust enda silmis. See oli alati ebamugav aisting, sest talle ei meeldinud mitte kunagi see, mida ta tundis.

Kui nad teise korruse mademel pööret tegid, kuulis Raymond vanema naise häält neid hüüdvat.

„Uu-uu?”

Raymond jäi seisma. Andre jätkas.

Raymond vaatas alla koridori ja nägi üht vana naist oma korteri ukseavas seismas. Väga vana naist. Raymondil arvates nägi too üheksakümmend välja. Naisel oli seljas pleekinud lilleline kodukleit. Jalas valged froteekangast sussid. Tema lumivalged juuksed olid patsi põimitud. Ta silmad näisid olevat pööratud trepi poole, justkui vaataks ta poisile otsa. Kuid ei olnud. Mitte päris. Need ei olnud fookustatud. Tundus, et naine teda ei näinud, kuigi ta seisis otse naise vaateväljas.

See tekitas Raymondil jubeda tunde. Justkui poleks vana naise peas kõik korras.

Andre pööras end ümber ja tuli tagasi Raymondit otsima. Ta haaras Raymondil pikkade varrukatega T-särgi mansetist kinni. „No tule juba, mees!”

„Uu?” ütles vana naine uuesti, justkui ei saaks ta päriselt aru, kas tema ees kedagi on või mitte.

Jah. Midagi oli valesti.

„Lihtsalt. Kõnni! Edasi!” sosistas Andre.

„Kas keegi on veel siin?” küsis vana naine.

„Jah. Olen Raymond. Jaffe. Neljandalt korrusel?”

Andre haaras kahe käega peast kinni ja ohkas.

„Kas sa Luis Velezt tunnud?” küsis naine. „Ega sa pole teda näinud?”

„Ei. Ma mõtlen... ei, proua. Ma ei tunne teda.”

„Oh,” ütles naine. „Heldeke!”

Andre haaras Raymondil käsivarrest kinni ja tiris kõvasti. „No lähme juba, mees. Me jääme *hiljaks*.”

See tõi Raymondil transist välja ning ta liikus edasi.

„Vabandust!” hüüdis ta üle õla, kui ta koos Andrega vestibüüli sörkis.

„Mis sa arvad, millest ta rääkis?” küsis Andre, kui nad teineteise järel külma halli hommikusse kõndisid. Kortermaja treppi mööda alla tänavale.

„Ei tea.”

„Ma arvan, et ta on hull.”

„Miks sa seda arvad?” küsis Raymond, soovides naist kaitsta põhjusel, mida ta ei oleks osanud selgitada. Või isegi nimetada mitte.

„Need silmad. Mis nende silmadega oli? Ma mõtlesin, et kas me oleme otse tema ees või mitte. Mõistad?”

„Jah,” ütles Raymond. „Ka mina märkasin seda. Minu meelest oli see natuke imelik.”

Nad kõndisid mõnda aega vaikides. Pool kvartalit, pika tee.

Raymondil oli jälle seesama probleem. Liiga palju teadlik enda füüsilisest minast. Kõigepealt haaras ta põialdega seljakoti rihmadest kinni. Kuid ta tundis, kuidas tema küünarnukid liialt õieli jäid. Siis laskis ta lahti ja surus käed sügavale teksapükste taskutesse. Kuid nad jäid ikkagi välja. Isegi kui ta, käed külje peal, kõndis, ei suutnud ta lõpetada oma küünarnukkide teadvustamist. Ükskõik, kuidas need olid, ei tundunud see asi kunagi õige olevat.

Veelgi hullem, ta tahtis sel viimasel päeval Andrele midagi öelda. Midagi lihtsat. *Ma hakkasid sust puudust tundma, kui ära kolid.* Kuid ta lihtsalt ei suutnud seda välja öelda.

Lõpuks hingas ta sügavalt sisse ja pressis üle huulte välja: „Mina...”

Ta arvas, et kui ta juba nii palju ütles, ei jää tal muud üle, kui lause ära lõpetada.

„... soovin, et sa ei peaks Californiasse minema.”

„Me mõlemad soovime seda,” ütles Andre.

Raymond vaatas kõndides oma sõbra poole. Too oli palju väiksem kui Raymond, kuid mitte üksnes kasvu poolest. Ta oli kompaktsem, peenemate näojoontega. Ta nägi välja, nagu kõik tema osad sobiksid õigesti kokku ja iga osa teadis kogu aeg täpselt, mida teha. Ta oli sportlikum. Tema nahk oli tumedam. Andre oli terviklik, mitmel erineval viisil. Ta sobis iseendaga. Raymond kadestas seda.

Ta vaatas kiiresti jälle kõrvale.

Nad jõudsid kvartali lõpus asuva mahajäetud hoonega kohakuti.

„Ei,” ütles Andre. „Mitte mingil juhul! Semu, me jääme hiljaks.”

„Mul on lihtsalt natuke tuunikala alles. Ma tahtsin selle siia jätta.”

„Tee seda koduteel! Temaga ei juhtu midagi.”

„Ma arvan, et ta on emane. Tegelikult.”

„Olgu! Temaga ei juhtu midagi.”

„Aga ta jääb nälga.”

„Enne sinuga kohtumist oli ta palju näljasem.”

„Nojah,” lausus Raymond. „Ma arvan, et see on tõi. Pealegi kulub mul natuke aega, et teda enda juurde saada. Ma võiksin selle lihtsalt siia jätta.”